

Ochrona młodych ludzi w miejscu pracy

Młodzi ludzie są szczególnie narażeni na zagrożenia środowiska pracy ze względu na brak doświadczenia, wykształcenia i wiedzy. Niezbędne są im dodatkowe informacje, rady i nadzór oraz odpowiednie, bezpieczne i zdrowe miejsca pracy. W odniesieniu do osób w wieku poniżej 18 lat, w tym odbywających szkolenia zawodowe i praktyki, jak również wykonujących prace dorywcze łączone z nauką w szkole lub na uczelni, obowiązują specjalne przepisy ograniczające czas pracy oraz narażanie na zagrożenia. W niniejszym biuletynie przedstawiono ogólne wymagania dotyczące zapewnienia ochrony zdrowia i bezpieczeństwa w pracy odnoszące się szczególnie do młodych ludzi. W innych biuletynach można znaleźć więcej informacji przydatnych pracodawcom, przełożonym, młodym ludziom i ich rodzicom.

Ustawodawstwo — ochrona dla wszystkich

W każdym miejscu pracy powinien funkcjonować dobry system zarządzania bezpieczeństwem i zdrowiem, zapewniający ochronę wszystkim pracownikom. W ramach tego systemu należy zwrócić szczególną uwagę na problem narażenia młodych pracowników i osób nowo zatrudnionych.

Obowiązki pracodawców wobec pracowników, niezależnie od ich wieku, obejmują:

- identyfikację zagrożeń i przeprowadzanie oceny ryzyka⁽¹⁾ — w tym nie tylko wobec osób młodocianych zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, ale również młodych osób zatrudnianych dorywczo, np. pracowników najemnych pomagających w weekendy lub podczas wakacji, jak również odbywających szkolenia lub praktyki zawodowe;
- wdrożenie wymagań dotyczących bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia wynikających z oceny ryzyka, z uwzględnieniem wszelkich wymagań specjalnych

dotyczących młodych pracowników i osób nowo zatrudnionych, we współpracy z biurami zatrudnienia i organizatorami praktyk, szkoleń zawodowych itd.;

- zapewnienie odpowiedniej organizacji pracy z uwzględnieniem specjalnych wymagań dotyczących sposobu nadzoru oraz odpowiedniej liczby wykwalifikowanych osób nadzorujących, dysponujących czasem niezbędnym do pełnienia tej funkcji;
- określenie wszelkich specjalnych środków ochrony wymaganych dla osób szczególnie narażonych — w tym młodych pracowników i osób nowo zatrudnionych — jak również jasne określenie zakazów dla młodych pracowników, np. dotyczących używania niebezpiecznych urządzeń;
- informowanie o potencjalnych czynnikach zagrożenia w miejscu pracy i przyjętych środkach zapobiegawczych;
- zapewnienie odpowiedniego szkolenia, instrukcji i informacji dotyczących naboru pracowników, sytuacji po zmianie pracy lub zmianach w miejscu pracy;
- ochronę grup szczególnego ryzyka przed groźącym im niebezpieczeństwem, z uwzględnieniem specjalnych potrzeb młodych pracowników;
- prowadzenie konsultacji z pracownikami i ich przedstawicielami oraz umożliwienie im uczestniczenia w rozwiązywaniu problemów związanych z ochroną zdrowia i bezpieczeństwem pracy, z uwzględnieniem młodych pracowników, oraz prowadzenie konsultacji z przedstawicielami pracowników w sprawach dotyczących młodych ludzi.

Ustawodawstwo — specjalna ochrona osób poniżej 18. roku życia⁽²⁾

Przed podjęciem pracy przez ludzi młodych należy przeprowadzić ocenę ryzyka, z uwzględnieniem takich zagadnień,

⁽¹⁾ Zagrożenie stanowi każdy czynnik, który może spowodować chorobę lub uraz. Ryzyko to prawdopodobieństwo jego wystąpienia.

⁽²⁾ Podane informacje uwzględniają minimalne wymagania zawarte w dyrektywie Rady 94/33/WE w sprawie ochrony pracy osób młodych. Przepisy obowiązujące w poszczególnych państwach członkowskich, np. odnoszące się do minimalnego wieku zatrudnianych, czasu pracy i zabronionych rodzajów pracy, mogą być bardziej restrykcyjne.

jak: miejsce pracy; czynniki fizyczne, biologiczne i chemiczne; urządzenia i ich zastosowanie; procesy pracy, czynności i organizacja pracy oraz szkolenie i instruktaż.

Według ogólnej zasady *pracowników poniżej 18. roku życia NIE wolno zatrudniać przy wykonywaniu prac, które:*

- przekraczają ich możliwości fizyczne lub umysłowe;
- narażają ich na działanie substancji toksycznych lub rakotwórczych;
- narażają ich na napromieniowanie;
- prowadzone są w ekstremalnie wysokich temperaturach, w hałasie lub przy występowaniu wibracji;
- wiążą się z ryzykiem, którego młodzi pracownicy nie są w stanie rozpoznać ani uniknąć ze względu na brak doświadczenia, przeszkolenia lub nieprzykładanie wagi do kwestii bezpieczeństwa.

Osoby, które nie skończyły 18 lat, ale przekroczyły minimalny wiek, od którego przestają podlegać obowiązkowi szkolnemu, mogą wykonywać powyższe prace jedynie w specjalnych warunkach, gdy:

- praca tego typu jest niezbędnym elementem ich szkolenia zawodowego;
- praca przebiega pod nadzorem osoby kompetentnej;
- zagrożenia zostały zmniejszone do możliwie najniższego poziomu.

Młodzi pracownicy nie powinni wykonywać prac wiążących się ze znacznym zagrożeniem, nawet jeżeli podjęto wszelkie możliwe starania w celu ograniczenia ryzyka.

Istnieją również ograniczenia dotyczące czasu pracy młodych pracowników. Przysługują im dłuższe przerwy w pracy niż innym pracownikom i z reguły nie wolno im pracować w nocy.

Młodzież szkolna w wieku powyżej 13 lat: w państwach członkowskich, w których dopuszcza się pracę młodzieży *poniżej minimalnego wieku, od którego przestaje ona podlegać obowiązkowi szkolnemu, obowiązują ściśle ograniczenia dotyczące czasu pracy, pracy w nocy oraz rodzajów pracy i wymaganych przerw w pracy, w zależności od wieku; młodzież ta może wykonywać jedynie lekkie prace, nawet po przekroczeniu obowiązującego w danym kraju minimalnego wieku, od którego można ją zatrudniać. Przed podjęciem pracy przez młodzież w wieku szkolnym należy poinformować rodziców lub opiekunów prawnych o wynikach oceny ryzyka oraz przyjętych środkach kontroli związanych z bezpieczeństwem ich dzieci i podopiecznych.*

Należy *zapoznać się z przepisami krajowymi, aby uwzględnić szczegółowe wymagania dotyczące bezpieczeństwa pracy, prac niedozwolonych, wieku umożliwiającego zatrudnienie, ograniczeń czasu pracy oraz wymaganych upoważnień.*

Prawa pracowników

Wszyscy pracownicy, w tym również ludzie młodzi, mają prawo do:

- informacji o zagrożeniach występujących w ich miejscu pracy, sposobach zachowania bezpieczeństwa oraz sposobach postępowania w razie wypadku lub awarii;
- bezpłatnych informacji, instrukcji oraz szkoleń w tym zakresie, z uwzględnieniem rodzaju wykonywanej pracy;
- bezpłatnego wyposażenia w niezbędne środki ochrony indywidualnej;
- uczestniczenia, przez zadawanie pytań i zgłaszanie niebezpiecznych praktyk lub warunków pracy, w konsultacjach z pracodawcą w zakresie spraw dotyczących bezpieczeństwa.

W przypadku gdy młody pracownik ma jakiegokolwiek wątpliwości dotyczące bezpieczeństwa w związku z dowolnym aspektem wykonywanej pracy oraz zleczanych mu zadań, ma prawo i obowiązek zwrócić na nie uwagę nadzorującego. Ponadto ma prawo odmówić wykonywania pracy niebezpiecznej. Młoda osoba nie ma obowiązku wykonywania niebezpiecznych czynności tylko z powodu otrzymania takiego polecenia od kierownika lub współpracownika.

Obowiązki pracowników

Pracodawca ponosi odpowiedzialność za identyfikację zagrożeń i wprowadzenie środków zapobiegawczych, ale pracownicy również mają określone obowiązki w kwestii bezpieczeństwa. Na mocy prawa wszyscy pracownicy, również osoby młode, mają obowiązek zachowania ostrożności (w stosunku do siebie i innych) oraz współpracy z pracodawcą w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa. Między innymi są zobowiązani do:

- przestrzegania wszystkich przepisów bezpieczeństwa, instrukcji i szkoleń, w tym dotyczących użytkowania urządzeń i maszyn, przyrządów ochronnych lub środków ochrony indywidualnej, np. noszenia rękawic lub masek;
- zgłaszania nadzorującemu wszelkich zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa.

Więcej informacji na temat bezpieczeństwa młodych pracowników, w tym kolejne biuletyny, można znaleźć na stronie internetowej Agencji <http://ew2006.osha.eu.int/>. Porady dotyczące prewencji oraz odsyłacze do stron zawierających przykłady dobrej praktyki w odniesieniu do poszczególnych zagrożeń i miejsc pracy można znaleźć na stronie: <http://osha.eu.int/>. Informacje te dostarczają organy krajowe, związki zawodowe i stowarzyszenia branżowe.

Odsyłacz do pełnego tekstu dyrektywy Rady 94/33/WE dotyczącej ochrony młodych ludzi w pracy znajduje się na stronie: <http://osha.eu.int/data/legislation/18>.

Dyrektywa wyznacza minimalny poziom norm, należy więc sprawdzić pełne wymogi przepisów i wytycznych krajowych.

Więcej informacji o krajowym ustawodawstwie w zakresie prawa pracy: <http://www.ciop.pl/612.html>.

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (34) 944 79 43 60, faks (34) 944 79 43 83

E-mail: information@osha.eu.int